

POSTANOWIENIE

8 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 lipca 2026 r. w Warszawie
zażalenia J. Ś.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 17 kwietnia 2026 r., I WSC 35/26,

w sprawie z powództwa J. Ś.

przeciwko B. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

uchyla zaskarżone postanowienie.

[dr]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 17 kwietnia 2026 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu odrzucił skargę kasacyjną powoda J. Ś. od wyroku tego Sądu z 8 stycznia 2026 r. w sprawie przeciwko B. S.A. w W. o zapłatę i ustalenie, gdyż pełnomocnik nie uzupełnił w terminie braku formalnego skargi, o co został wezwany zarządzeniem z 27 marca 2026 r. (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że złożone wraz ze skargą kasacyjną w niniejszej sprawie pełnomocnictwo substytucyjne udzielone przez radcę prawnego W. B. dla radcy prawnego M. Ś., datowane jest na 3 marca 2026 r., natomiast pełnomocnictwo udzielone przez powoda radcy prawnemu W. B. do reprezentowania go w postępowaniu kasacyjnym jest opatrzone datą 13 marca 2026 r. W związku z tym brak było podstaw do uznania, że w dacie udzielanie

pełnomocnictwa substytucyjnego przez radcę prawnego W. B., czynność dokonana przez niego mieściła się w granicach jego umocowania.

W ocenie sądu drugiej instancji poświadczenie za zgodność z oryginałem pełnomocnictwa udzielonego przez powoda radcy prawnemu W. B. złożonego w formie kserokopii przez radcę prawnego M. Ś., której to udzielił on pełnomocnictwa substytucyjnego do występowania m.in. przed Sądem Najwyższym, jest nieskuteczne.

W zażaleniu na postanowienie z 17 kwietnia 2026 r. powód zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez błędne zastosowanie i odrzucenie skargi kasacyjnej, wskutek przyjęcia, że pełnomocnik powoda nie usunął braków formalnych skargi, podczas gdy skarga kasacyjna wniesiona w imieniu powoda nie była obciążona brakami formalnymi; - art. 89 § 2 zd. 2 k.p.c. przez błędną wykładnię i uznanie, że radca prawny, który uzyskał pełnomocnictwo substytucyjne nie jest uprawniony do uwierzytelnienia pełnomocnictwa głównego udzielonego przez zastępowaną przez niego stronę, podczas gdy jest to dopuszczalne, skoro pełnomocnictwo główne udzielone przez stronę jest „innym dokumentem wykazującym umocowanie” w rozumieniu przepisu art. 89 § 2 zdanie 2 k.p.c.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje m.in. na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną. Postanowienie o takim przedmiocie zaskarżył powód.

Stosownie do art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Wymaganie zastępowania strony przez profesjonalnego pełnomocnika nie ogranicza się do czynności procesowych bezpośrednio podejmowanych przed Sądem Najwyższym, ale obejmuje również czynności procesowe związane z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, które realizowane są wobec sądu drugiej instancji (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 30 czerwca 2022 r., III CZ 158/22; z 20

kwietnia 2022 r., I NSP 73/22; z 25 lutego 2022 r., III CZ 63/22; z 28 stycznia 2022 r., III CZ 44/22, z 9 lipca 2021 r., IV CZ 26/21).

Jeżeli środek zaskarżenia rozpoznawany przez Sąd Najwyższy wniesienie pełnomocnik, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c., to jest on obowiązany przy dokonaniu tej czynności procesowej złożyć podpisane przez mocodawcę pełnomocnictwo lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa wraz z odpisem dla strony przeciwnej (art. 89 § 1 k.p.c.), które to pełnomocnictwo uprawnia go do działania za stronę przed Sądem Najwyższym. Uchybienie temu wymaganiu obliguje sąd drugiej instancji lub Sąd Najwyższy do wezwania pełnomocnika do uzupełnienia braku w oznaczonym terminie pod rygorem odrzucenia skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 listopada 2021 r., IV CZ 37/21).

W niniejszej sprawie skarga kasacyjna została wniesiona za powoda 20 marca 2026 r. przez radcę prawnego M.Ś., a więc osobę spełniającą kryteria kompetencyjne niezbędne do prowadzenia zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym (art. 87¹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna została złożona w ustawowym terminie. Została sporządzona przez radcę prawnego M. Ś., powołującą się na to, że działa jako pełnomocnik subsytycyjny powoda ustanowiony przez radcę prawnego W. B. oświadczeniem datowanym na 3 marca 2026 r. (k. 453). Do tego pełnomocnictwa, jako dokument wykazujący umocowanie, dołączone zostało pełnomocnictwo dla radcy prawnego W. B. datowane na 18 marca 2026 r. (k. 452).

Zarządzeniem z 27 marca 2026 r. Przewodniczący w Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu wezwał pełnomocnika do wykazania umocowania przez „załączenie pełnomocnictwa procesowego obejmującego postępowanie przed Sądem Najwyższym, tj. dla r.pr. W. B. w oryginale lub w prawidłowo poświadczonym odpisie” w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi powoda 30 marca 2026 r.

Radca prawny W. B. na to wezwanie nie zareagował w wyznaczonym mu terminie, po czym 28 kwietnia 2026 r. (data nadania korespondencji) złożył oświadczenie powoda, że ten potwierdza wszystkie czynności procesowe dokonane w jego imieniu 20 marca 2026 r.

W zakresie oceny znaczenia oświadczenia powoda dotyczącego potwierdzenia czynności procesowych pełnomocnika substytucyjnego należy odwołać się do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08 (OSNC 2009, nr 6, poz. 76), zgodnie z którą brak formalny pisma procesowego w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika może być usunięty potwierdzeniem strony dokonanych przez niego czynności, ale stosowne uprawnienie nie dotyczy czynności procesowych, co do których ustawodawca przewiduje przymus adwokacko-radcowski (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2023 r., III CZ 286/22). Zatem funkcji sanującej nie może pełnić złożone przez powoda w piśmie z 28 kwietnia 2026 r. oświadczenie potwierdzające wszystkie czynności podejmowane przez niego w postępowaniu kasacyjnym przez radcę prawnego M. Ś., w tym czynność złożenia w jego imieniu skargi kasacyjnej.

Z art. 89 § 1 k.p.c. wynika, że pełnomocnik wykazujący swoje umocowanie może sam uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących jego umocowanie. Kwestia, czy pełnomocnik substytucyjny składający pełnomocnictwo substytucyjne lub jego uwierzytelniony przez siebie odpis może wykazać własny status w postępowaniu wyłącznie przez złożenie oryginału pełnomocnictwa głównego lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika głównego, czy też może sam uwierzytelnić odpis pełnomocnictwa głównego jest rozbieżnie oceniana w orzecznictwie. Według jednego stanowiska, skoro ustawodawca w pierwszej części zdania wymienia – jako możliwy do poświadczenia za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika – odpis nie jakiegokolwiek pełnomocnictwa, lecz udzielonego temu pełnomocnikowi, to w zakresie użytego w drugiej części zdania określenia „dokumenty wykazujące umocowanie” nie mieszczą się w ogóle odpisy pełnomocnictw, lecz inne dokumenty wykazujące umocowanie, i to także wtedy, gdy do postępowania wstępuje pełnomocnik substytucyjny, działający na bazie umocowania udzielonego mu przez pełnomocnika głównego. Według drugiego stanowiska, szerzej reprezentowanego w orzecznictwie (wyroki Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2010 r., III CSK 42/10, z 3 lutego 2016 r., V CSK 208/15, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lutego 2013 r., V CZ 165/12), w zakresie pojęcia „odpisy

innych dokumentów wykazujących umocowanie” mieszczą się też pełnomocnictwa, będące podstawą działania w sprawie pełnomocnika substytucyjnego.

Świadomość rozbieżności w wykładni art. 89 § 1 k.p.c. i na jej tle rozbieżnych praktyk sądowych, przy bardzo poważnych konsekwencjach, jakie wiążą się – szczególnie w postępowaniu kasacyjnym – z niewłaściwym wykazaniem umocowania do działania w sprawie przez konkretnego pełnomocnika, powinna skłaniać przewodniczących oceniających spełnienie braków formalnych środka zaskarżenia do precyzyjnego określenia, jakiego rodzaju braki w wykazaniu umocowania dostrzegają i jakiego rodzaju działań w celu ich usunięcia oczekują. W niniejszej sprawie zarządzenie przewodniczącego dotyczyło pełnomocnictwa dla radcy prawnego W. B., od którego radca prawny M. Ś. wywodziła umocowanie do działania w sprawie, lecz nie precyzowało, czy problemem dla przewodniczącego i Sądu jest kwestia uwierzytelnienia odpisu tego dokumentu przez pełnomocnika substytucyjnego, czy też wywołująca wątpliwości data, w której miało dojść do udzielenia pełnomocnictwa głównego w relacji do pełnomocnictwa substytucyjnego. Wpisanie wcześniejszej, wywołującej wątpliwości daty, mogło być bowiem wynikiem omyłki, której popełnienie nie niweczy skuteczności ani umocowania głównego, ani substytucyjnego.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 czerwca 2019 r., I CZ 50/19, udzielenie pełnomocnictwa (rozumianego jako umocowanie) może nastąpić w dowolnej formie: ustnej lub pisemnej. Wymogiem skuteczności aktu udzielenia pełnomocnictwa i w konsekwencji dopuszczenia prawnej możliwości podejmowania przez pełnomocnika czynności procesowych w imieniu mocodawcy w postępowaniu sądowym jest wykazanie przed sądem tego umocowania odpowiednim dokumentem. Dokument pełnomocnictwa oraz jego wydanie nie mają znaczenia konstytutywnego, gdyż taki skutek posiada samo udzielenie umocowania. Dokument pełnomocnictwa jest jednak niezbędnym dowodem potwierdzającym istnienie umocowania pełnomocnika do działania w imieniu strony. Dowód ten nie podlega zastąpieniu żadnym innym środkiem dowodowym, gdyż wobec sądu i strony przeciwnej za pełnomocnika działającego z właściwym umocowaniem może uchodzić tylko osoba, która wykazała swe umocowanie odpowiednim dokumentem pełnomocnictwa.

Nieprecyzyjne wezwanie do uzupełnienia braków formalnych środka zaskarżenia powoduje, że nie może nastąpić jego odrzucenie wskutek niewykonania zarządzenia, niezależnie od tego, że od pełnomocnika można było oczekiwać choćby próby ustalenia, na czym polegały wątpliwości Sądu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2005 r., III UZ 20/04, OSNP 2005, Nr 16, poz. 258). Powyższe stanowisko odnosi się również do zarządzenia wzywającego do usunięcia braków należytego umocowania pełnomocnika - niezależnie, czy kierowane jest do samej strony, czy jej profesjonalnego pełnomocnika. Zarządzenie powinno być precyzyjne i jasne, nie może natomiast być dwuznaczne i powodujące wątpliwość co do przedmiotu wezwania i rygorów grożących w razie niezastosowania się do jego treści (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 marca 2003 r., I PZ 158/02, OSNP wkładka 2003, Nr 15, poz. 4).

Z tych względów na podstawie art. 394¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[dr]

[a.ł]